

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв
Кафедра музикознавства та хорового мистецтва

Затверджено

На засіданні кафедри музикознавства
та хорового мистецтва
факультету культури і мистецтв
(протокол №1 від 31.08.2023 р.)

завідувач кафедри доц. Дубровний Т. М.

Силабус з навчальної дисципліни

«Музична естетика»,

що викладається в межах ОПП Музикознавство
другого (магістерського рівня) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 025 Музичне мистецтво

Львів 2023

Назва курсу	Музична естетика
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Валова, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв, кафедра музикознавства та хорового мистецтва
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	02 Культура і мистецтво, 025 Музичне мистецтво
Викладачі курсу	Салдан Світлана Олександрівна, кандидат мистецтвознавства, доцент
Контактна інформація викладачів	svitlana.saldan@lnu.edu.ua svitlana.saldan@gmail.com https://kultart.lnu.edu.ua/employee/saldan-svitlana-oleksandrivna
Консультації по курсу відбуваються	Щосереди, 10.10-11.30 год. (вул. Валова, 18, ауд. 14) Також можливі он-лайн консультації. Для цього слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://kultart.lnu.edu.ua/course/muzychna-estetyka-025-muzychne-mystetstvo
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб студент засвоїв концептуальні засади музичної естетики в контексті традицій та завдань сучасного музикознавства, головні ідеї провідних теоретиків, основні етапи розвитку музично-естетичної науки у рамках головних музично-історичних епох, ознайомився зі специфікою формування естетичного підґрунтя музичного мистецтва, факторами впливу на розвиток культури у суспільстві. Тому у курсі представлено як огляд основних музично-естетичних моделей музичної культури різних епох: від античних – до сучасних, так і широкий спектр музичних творів, які потрібні для фахового з'ясування їхніх засобів впливу на розвиток культури у суспільстві.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Музична естетика» є нормативною дисципліною зі спеціальності 025 Музичне мистецтво, для освітньої програми «Музикознавство», яка викладається в II семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення нормативної дисципліни «Музична естетика» є ознайомити студентів з специфікою розвитку музичного мистецтва в контексті його естетичних засад та здатності впливати на духовне життя суспільства (від формування початкових історичних етапів – до теперішнього часу). Цілі вивчення дисципліни сприяти удосконаленню фахової підготовки майбутніх магістрів науковців, музикантів-педагогів, які добре знають формуючі засади музичної «науки про прекрасне».

**Література для вивчення
дисципліни**

Основна література:

- Борсучевич Музика античного світу. К.: Факт, 2015. 310 с.
- Боецій // Універсальний словник-енциклопедія. 4-те вид. К. : Тека, 2006.
- Історія шести понять: Мистецтво. Прекрасне. Форма. Творчість. Відтворництво. Естетичні переживання / В. Татаркевич. К. : «Юніверс», 2001. 268 с.
- Гуменюк Т. Філософсько – методологічні засади музичної естетики. RTL: https://www.culturology.academy/wpcontent/uploads/KD2_Humeniuk.pdf
- Людкевич С. До деяких питань музичної естетики. RTL: <https://ludkevych.in.ua/do-deyakh-pitanmuzichnoyi-estetiki/>
- Макаренко Г. Музика і філософія: Шопенгауер, Вагнер, Ніцше. К.: Факт, 2004. 152 с.
- Музична естетика західноєвропейського середньовіччя. К.: Музична Україна, 1976. 263 с.
- Назаренко Н. Музична естетика : навч. посіб. для студ. спец. "Муз. мистецтво"; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ : Вид-во ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2012. 208 с..
- Теорія естетики: Пер. з нім. / Т. Адорно. К. : Основи, 2002. 518 с.
- Українська естетика: традиції та сучасний стан: монографія / Лариса Левчук. К. : Маклаут, 2011. 339 с

Додаткова література:

- Гусєва Г. Поняття музикальності у музичній естетиці XIX – початку XXI ст. RTL: <https://kelmczasopisma.com/viewpdf/5919>
- Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. Л., 2000. 146 с.
- Кияновська Л. Еволюція галицької музичної культури XIX — XX ст. Тернопіль, 2000. 148 с.
- Костенко Л. Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала. Л.: Видавничий центр ЛНГУ ім. І. Франка, 2001. – 52 с.
- Кримський С., Гарахонський Б., Мейзерський В. Епістемологія культури .Введення до узагальненої теорії пізнання. К., 1993. 231 с.
- Печеранський І.П. Сутність і призначення мистецтва в естетичному вченні Г. Гегеля. Схід. № 5 (157). 2018. С. 27-38.
- Салдан С. Музична евризмія Рудольфа Штайнера : до історії виникнення. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Мистецтвознавство. 2018. Вип. 28. С. 120-125.
- Салдан С. Музичне мистецтво в контексті філософсько-естетичних поглядів А. Шопенгауера. Вісник Львівського університету. Серія: Мистецтвознавство. Вип.11.2012. С.8-12.
- Салдан С. Онтологія музики у світогляді Р. Штайнера та її рефлексії у музичній

	<p>естетиці Е. Гансліка. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Мистецтвознавство. РДГУ. Вип 22. 2016. 130-134</p> <p>Салдан С. Сутнісні домінанти ідей прафеномену та метаморфози Й.-В. Гете у мистецькому просторі. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Мистецтвознавство. 2017. Вип. 24. С. 182-187.</p> <p>Сокальський П. Вибрані статті та рецензії. К., 1977. 172 с.</p> <p>Суханцева В.К. Музика як світ людини. К.: Факт, 2000. 176 с.</p> <p>Суханцева В.К. Категорія часу у музичній культурі. К. : Либідь, 1990. 184 с.</p> <p>Тормахова О.М. Музична естетика доби Відродження: теорія та практика. Гуманітарний часопис. 2008. № 1. С. 124-129. RTL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2008_1_19</p> <p>Юдкін-Ріпун І. Нариси німецької музичної культури другої половини ХХ століття. К., 1994. 321 с.</p> <p>DeNora T. Music in Everyday Life. Cambridge : Cambridge University Press, 2000. 196 p.</p> <p>Інтернет-джерела. http://8ref.com/7/referat_79588.html http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2008_1_19 https://studfile.net/preview/5437159/page:39/ http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2008_1_19 https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/672411.pdf</p>
--	--

Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	32 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу здобувач повинен буде:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах (ПРН 2). 2. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків (ПРН 4). 3. Вибудувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію (ПРН 5). 4. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій (ПРН 6). 5. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом (ПРН 7). <p>Цей освітній компонент забезпечують загальні та фахові компетентності, а саме: ЗК1, ФК2, ФК4, ФК5, ФК8.</p>

Ключові слова	Музична естетика, музична культура, аксиологія, музична епоха
Формат курсу	Очний. Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем

Теми	*СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці II семестру, усний
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з гуманітарних дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату музичної естетики.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, тьюторство, студентська розробка), дискусія, прослуховування музичних творів та теоретичний аналіз.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загально вживаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50; • іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до іспиту.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія виникнення музичної естетики як музикознавчої науки. 2. Основні категорії музичної естетики. 3. Музична естетика та суспільна свідомість.

	<p>4. Музика в світоглядній системі Піфагора. «Гармонія сфер».</p> <p>5. Синкретизм у мистецтва античного періоду.</p> <p>7. Музика і катарсис за Платоном та Аристотелем.</p> <p>8.Музично-естетичні критерії Середньовіччя</p> <p>9.Діонісійське та аполлонівське начало в музичній естетиці античного світу.</p> <p>10. Музично-естетичні погляди у давньокитайських трактатах.</p> <p>11.Релігійний вплив у музичній естетиці Середньовіччя.</p> <p>12.Й.Кеплер та його муз.- естетичні трактати.</p> <p>13.Вплив Василя Великого, Григорій Ниського та св. Августина на музично-релігійне життя,</p> <p>14.Роль світської музики Середньовіччя.</p> <p>15.Діяльність Гвідо Арещо.</p> <p>16.Музична естетика епохи Відродження.</p> <p>17.Музична естетика Київської Русі.</p> <p>18.Музичні принципи класицизму.</p> <p>19.Музично-естетичні погляди Царліно.</p> <p>20. Теорія афектів у праці М. Мерсена «Harmonie universelle»</p> <p>21.Період Ренесансу у музичній культурі українських митців.</p> <p>22.Музична естетика доби Класицизму.</p> <p>23.Музична естетика доби Романтизму.</p> <p>24.Музична естетика на поч. ХХ ст.</p> <p>25.Сучасні музично-естетичні тенденції.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) (лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
2 год.	<p>ТЕМА 1. Історія виникнення музичної естетики як музикознавчої науки.</p> <p>1. Предмет і завдання курсу, міжпредметні зв'язки курсу музичної естетики.</p> <p>2. Музична естетика – як наука про красу в музиці..</p> <p>3. Філософська основа дисципліни «Музична естетика» та музикознавчий аспект.</p>	лекція	<p>Назаренко Н. Музична естетика : навч. посіб. для студ. спец. "Муз. мистецтво"; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ : Вид-во ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2012. 208 с.</p> <p>Адорно Т.Л. Теорія естетики. Київ : Видавництво Соломії Павличко «ОСНОВИ», 2001. 522 с.</p>	<p>Підготовка до практичного заняття за матеріалами на тему.</p> <p>7 год.</p>	
2 год.	<p>Естетичне як вираження музичної форми.</p> <p>Місце музичної естетики в системі гуманітарних наук.</p> <p>Проблема змісту й форми в музиці.</p>	Практичне заняття		<p>Логічне й естетичне в музиці.</p> <p>Аксіологічна природа музичної естетики.</p>	

2 год.	<p>ТЕМА II.</p> <p>Становлення музичної естетики античного періоду.</p> <p>1. Античні концепції музично-естетичних вчень.</p> <p>2. Музика в світоглядній системі Піфагора. «Гармонія сфер».</p> <p>3. Музика і катарсис за Платоном та Аристотелем</p>	лекція	<p>Назаренко Н. Музична естетика : навч. посіб. для студ. спец. "Муз. мистецтво"; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ : Вид-во ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2012. 208 с.</p> <p>Музична естетика античного періоду. RTL.: http://8ref.com/7/referat_79588.html</p> <p>О. Самойленко. Естетика музична // Українська музична енциклопедія, Т.2 — Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. 2008. С. 34-37</p>	<p>Підготовка до практичного заняття за матеріалами на тему.</p> <p>7 год.</p>	
2 год.	<p>Тлумачення катарсису у Платона й Аристотеля. Музично-естетичні погляди у давньокитайських трактатах.</p>	Практичне заняття		<p>Вчення про гармонічну космічну природу музики й сприйняття «гармонії сфер».</p>	
2 год.	<p>ТЕМА III.</p> <p>Музична естетика Середньовіччя</p> <p>1. Взаємовідношення: музика та церква.</p> <p>2. Й. Кеплер та його муз.-естет. трактати.</p> <p>3. Вплив Василя Великого, Григорій Ниського та св. Августина на музично-релігійне життя,</p> <p>4. Роль світської музики Середньовіччя.</p>	лекція	<p>Назаренко Н. Музична естетика : навч. посіб. для студ. спец. "Муз. мистецтво"; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ : Вид-во ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2012. 208 с.</p> <p>Музична естетика західноєвропейського середньовіччя. Київ : Муз. Україна, 1976. 263 с.</p> <p>Музична естетика західноєвропейського середньовіччя. Київ : Муз. Україна, 1976. 263 с</p>	<p>Підготовка до практичного заняття за матеріалами на тему.</p> <p>7 год.</p>	
2 год.	<p>Середньовічна теорія музики від Августина до Гвідо з Ареццо. Гвідо з Ареццо та його музична реформа.</p>	Практичне заняття			

	Винайдення нотного стану, сольмізація. Музичні трактати Августіна «Шість книг про музику», «Шість книг про ритм», «Про мелос»				
--	---	--	--	--	--

2 год.	ТЕМА IV. Музична культура епохи Відродження. 1. Основні засади естетики Ars nova. 2. Музично-естетичні погляди Царліно. 3. Критика середньовічного розуміння музичної гармонії як абстрактного числового принципу Миколою Кузанським.	лекція	Назаренко Н. Музична естетика : навч. посіб. для студ. спец. "Муз. мистецтво"; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ : Вид-во ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2012. 208 с.. Музична культура епохи Відродження. RTL.: https://studfile.net/preview/5437159/page:39/ Тормахова А. М. Музична естетика доби Відродження: теорія та практика. <u>Гуманітарний часопис.</u> - 2008. - № 1. - С. 124-129. RTL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2008_1_19	Підготовка до практичного заняття за матеріалами на тему. 7 год.	
2 год.	Боротьба між представниками «давньої» й «нової» музики з практичних питань музичного мистецтва. Основні музичні жанри доби Відродження.	Практичне заняття		Зміна основних музично-естетичних орієнтирів за часів епохи Відродження	
2 год.	Тема V. Основні музично-естетичні засади епохи Бароко. 1. Теорія афектів та ідея наукового експерименту в трактаті французького вченого М. Мерсенна «Harmonie universelle» 2. Поява першої опери «Євридика» Я. Пері. 3. “Збурений стиль”	лекція	Шевяков О.В. Духовна спадщина музичної культури епохи бароко. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2019. RTL.: https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/672411.pdf Табачковський В. Гуманізм та проблема діалогу культур. Філософська думка. 2001. № 1. С. 6-25.	Підготовка до практичного заняття за матеріалами на тему. 7 год.	

	К. Монтеверді				
--	---------------	--	--	--	--

2год.	Основні музичні жанри доби бароко. Естетика рококо. Духовна музика українського бароко	Практичне заняття				
2год.	Тема VI. Музична естетика Класицизму 1. Видатні представники епохи Просвітництва та вплив їхніх ідей на розвиток музичного мистецтва. 2. Перехідний період в музиці від поліфонічного мислення до гомофонно-гармонічного: 2.Композитори Віденської композиторської школи 3.Класицистська музична естетика оперного мистецтва Італії 18 століття —	лекція	Назаренко Н. Музична естетика : навч. посіб. для студ. спец. "Муз. мистецтво"; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ : Вид-во ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2012. 208 с.. Музична культура класицизму: естетичні питання, віденські музичні класики, основні жанри .RTL.: https://uk.perish.info/1291-classical-musical-culture-aesthetic-issues-viennese-m.html Західноєвропейська культура XIX століття: класицизм RTL.: https://referatss.com.ua/work/zahidno-ievropejska-kultura-hih-stolittja-klasicizm/ Салдан С. Сутнісні доміанти ідей прафеномену та метаморфози Й.-В. Гете у мистецькому просторі. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Мистецтвознавство. РДГУ. 2017. Вип.24. 182-187.	Підготовка до практичного заняття за матеріалами на тему. 7 год.		
2год.	Видатні представники епохи Просвітництва та вплив їхніх ідей на розвиток мистецтва Львівські табулатури. Музично-естетичні погляди представників освітніх центрів України.	Практичне заняття		Соціальне буття музики в епоху Просвітництва		

2год.	<p>ТЕМА VII.. Музично-естетичні засади Романтизму.</p> <p>1.Зародження естетики романтизму в літературі та живопису.</p> <p>2.Найвидатніші представники музичного романтизму.</p> <p>3. Основні жанри музичного романтизму</p>	лекція	<p>Макаренко Г. Музика і філософія: Шопенгауер, Вагнер, Ніцше. Київ : Факт, 2004. 152 с.</p> <p>Салдан С. Музичне мистецтво в контексті філософсько-естетичних поглядів А. Шопенгауера.</p> <p>Вісник Львівського університету. Серія: Мистецтвознавство. Вип.11.2012. С.8-12.</p>	<p>Підготовка до практичного заняття за матеріалами на тему.</p> <p>8 год.</p>	
2год.	<p>Місце та роль музичного мистецтва національних музичних шкіл Європи та України в епоху Романтизму.</p>	практичне заняття		<p>Проблема знаку в музиці й види музичної семантики</p>	
2год.	<p>ТЕМА VIII.</p> <p>Музично-естетична культура ХХ-XXI ст.</p> <p>1.Естетика модерну і постмодерну.</p> <p>2.Музично-естетичні тенденції (імпресіонізм, експресіонізм, символізм, урбанізм, додекафонна школа, неокласицизм, неоромантизм, неофольклоризм</p> <p>3. Естетичні принципи масової музичної культури.</p> <p>4. Світоглядна концепція та музичні жанри та сучасної епохи. .</p>	лекція	<p>Тернер Б. Культура постмодерну сучасні громадяни .Умови громадянства : зб. ст. / за ред. Барта Ван Стінбергена ; пер. з англ., передм. та прим. О. О. Іваненко ; Український центр духовної культури. К. : [б. в.], 2005. С. 230–250.</p> <p>Лук'янець В.С. Філософський постмодерн. / Лук'янець В.С., Соболев О.М. К.: Абрис, 1998. - 352 с. 252 с.</p> <p>Салдан С. Онтологія музики у світогляді Р. Штайнера та її рефлексії у музичній естетиці Е. Гансліка. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Мистецтвознавство. РДГУ.Вип 22. 2016. 130-134</p> <p>Калениченко А. Напрями, стилі, течії та естетичні ситуації в українській музиці. RTL.: http://dSPACE.nbuV.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16930/23-Kalenichenko.pdf?sequence=1</p>	<p>Підготовка до практичного заняття за матеріалами на тему.</p> <p>8 год.</p>	

2год.	Музично-естетичні концепції у творчості європейських та українських композиторів на сучасному етапі.	Практичне заняття		Відображення нових естетичних засад у жанрово-стильових моделях сучасних композиторів	
Іспит					